

12 95
A. D.

DISSERTATIO PHYSICA

De

COLUMBIS.

Quam

Ex consensu & approbatione Amplissimæ FACULTATIS
PHILOSOPHICÆ, in Regia ad auram Academiâ,

Sub PRÆSIDIO.

Cl: VIRI

M. PETRI HAHN,

Scientiæ Naturalis Professoris, & Acad. Bibliothe-
carii, Mecænatis & Patroni sui magni,
æternâ animi veneratione su-
spiciendi :

Publico eruditorum examini submittit

JONAS Z. HIELMERUS,

Wex- Smol.

In Auditorio Majori

Ad diem 22 Julii ANNO MDCCLXXXIX.

ABOÆ, IMPR. APUD JOH. LAURENTII WALLIUM.

21
SACRÆ REGIÆ MAJESTATIS

FIDELISSEMIS VIRIS,

NOBIL. DN. DIDERICO SEYDNERG/
Vestigalium maritimorum per Finlandiam. Inspectori circum-

spectatissimo, Nutritio suo devoto pietatis zelo, maxime suspi-
ciendo.

Amplissimo & Consultissimo Domino,

DN. GIURDONI WJEREGREEN/
Regii Dicasterii Aboënsis Assessori æquissimo, Patrono & Pro-

motori reverenter colendo.

NOBIL. DN. ANDRÆ GWENRRODD/
Domino de Kuslay & Kaulansu/ Regii Dicasterii Advocato Fiscali

accuratissimo. Benefactori æratem suspiciendo.

NOB. DN. CHRISTIERNO SEYDNERG/
militiæ pedatre signifero itrenuissimo, Evergetæ benevolo, sem-

per honorando. *Nec non*

NOB. DN. NICOLAO GWENRRODD/
de Kuslay & Kaulansu/ Promotoci benevolo, humiliss. officii

prosequendo.

NOB. DN. GABRIELI SEYDNERG/
Fautori ut propeulissimo, ita temper amando.

Reverendo DN. MICHAELI CASTRENIO, Pastori

in Ximico vigilantissimo Benefactori pl. honorando.

DN. JOHANNI JORSMAN/ Fautori sin-

cere ven. rando.

DN. ANDRÆ MALMELIN, Civitatis Aboënsis

Vice-Senatori æquissimo, loco Patris officiosissime colendo.

DN. NICOLAO FONTELIO, Verbi Divi Ministri

in Ximio pervigili, Fautori & amico honoratissimo.

Hoc qualicunque munusculum sacrum est.

N corporibus etiam inanimatis, *patroni & fautores honorandi*, magna lucere miracula naturæ, videntur. Heliotropium suum semper veneratur solem. Magnes semet ad suum semper obvertit polum. In *Aphara Cœlesti lucifera* stella suum præcurrit solem. Sed quorsum hæc *Patroni & Fautores adamandi*; scilicet hoc voluit omnium rerum creator, superioribus, nostrisque Benefactoribus reverentiam exhibendam esse. Mihi proinde nec fas esset, prius huic Musarum palladio extremum dicere vale, quam vobis *Patroni & fautores suspiciendi*, aliquod gratitudinis documentum relinquerem. Accipite proinde hunc ingenii mei foetum vultu sereno licet immaturum, ne dicam abortivum, vestra vicissim in me impensa beneficia nulla obliterabit obliquo, qui sum

VESTRARUM AMPLITUDINUM

Vestrarumque Dignitatus

Devotissimus Cultor

JONAS HIELMERUS Smol.
Auctor & Resp.

DISSERTATIO PHYSICA

De

COLUMBIS.

Quam

Ex consensu & approbatione Amplissimæ FACULTATIS
PHILOSOPHICÆ, in Regia ad auram Academiæ,

Sub PRÆSIDIO.

Cl: VIRI

M. PETRI HAHN,

Scientiæ Naturalis Professoris, & Acad. Bibliothecarii,
Mecænatis & Patroni sui magni,
æternâ animi veneratione sus-
cipiendi :

publico eruditorum examini submittit

JONAS Z. HIELMERUS,

Wex- Smol.

In Auditorio Majori

Ad diem 22 Julii ANNO MDCCLXCI.

ABOÆ, Impr. apud JOHANNEM WALLIUM.

M. SAMUELI WIRENIO,

Inclytæ Diœcesios Wexionensis Episcopo Eminentiſſimo,
Venerandi Conſistorii Antiftiti graviffimo, Regii Gymnaſii
Scholarumq; per eandem Diœceſin Ephoro Ampliffimo,
Patrono meo magno lumina animi veneretione ma-
xime ſuſpiciendo.

Admodum Reverendo & Praclariffimo Domino,

M. ENEVALDO WIDEBECCHIO,

Civitatis Wexionensis & Bergundensium Paſtori meritiffimo,
Diœceſios Wex: Archi-Præpoſito accuratiſſimo, Mæcenati & Pro-
motori æviternum devenerando.

Sicut &

Plurimum Reverendis & Praclariffimis Dominis Magiſtris,

LECTORIBUS Regii Gymn. Wex: ſolertiſſimis,
urantea Præceptoribus fideliffimis, ita nunc Promotoribus certiffi-
mis, ſingulis ſingulariter honorandis.

Perquam Reverendis, Clariffimis & venerandis Dominis,

DN. HENRICO COMERO, Paſtori in Långarnd
vigilantiſſimo, & Præpoſito in territorio Weſſboëniſi accuratiſſimo,
patrono meo per benigno, patrisin loco officioſa mente colendo.

M. ANDREÆ BOLINO, Paſtori in
Forſheda optime merito Evergetæ colendo.

M. SVENONI S S S R/ Paſtori in Nöbbelöf
vigilantiſſi: Fautori & Benefactori meo obſequioſa mente colendo.

DN. LAURENTIO TORPENSI, Paſtori in
Torslinge vigilantiſſimo, Fautori & amico perpetim honorando.

DN. JOHANNI BODELIO, Verbi Div. Miniſtro
in Ågudshoda pervigili, Amico & Fautori amicè colendo.

on de nihilo est *O Patroni & Fautores suspiciendi*
colendi, quod naturæ miracula etiam in in-
animatis sese eruant, nostroque conspectui
sestant. *Heliotropium* suum semper sequi-
tur & veneratur Solem. *Magnes* ubi-
que terrarum sit, suo sese obvertit polo. In Sphæra etiam
Cœlesti non obfimilis officii documentum invenimus:
Lucifera stella indefinenter suum præcurrit Solem. Hæc
& alia, etiam tacendo, clamant, imo exclamant: rveren-
tiam deberi superioribus. O Vos Promotores & Fauto-
tores, ad quos nunc memet converto, per innatam ve-
stram juvandi alacritatem, perque probatum vestrum fa-
vorem, suscipite hilares meum hoc humilimum officii-
um, in quo, si vobis gratum & acceptum me videro
de ulteriori etiam benignitate obtinenda, mihi singuli
spirant artus. Vestrum Divinum favorem, quo me am-
plexi estis, ne videar in dubitationis alea collocare,
certæ fiduciæ probatam vestram benignitatem veluti
documentum ulterioris benevolentiaë demando, & vos
O Patroni, O Mecænates, O Fautores suspiciendi,
devenerandi, honorandi, Deo T: M: omnium benefici-
orum largissimo retributori ex animo commendo, qui,
MEX 78 27 permaneo.

VESTRORUM

Amplissimorum

&

Clarissimorum Nominum

Devotissimus Cultor

JONAS HIELMERUS,
AuQ. & Resp.

*Virum Eruditione & Modestia Prestantissimum
Ornatissimumq,*

Dn. JONAM HIELMERUM,
Smolandia Svecum,

De COLUMBIS dissertatione publicâ solerter & acutè
disceptantem, Amicum & ἀγαθόν perquam
honorandum,

ἑπιεικέστα.

ucundâ caret haud quidem figurâ,
Ajunt quòd sine felle sint COLUMBÆ,
Ut quæ nempe nec ungvibus rapaces,

Nec tædâ ingluvie simul voraces;
Sed castæ, specie satis decorâ,
Et grato pariter colore plumæ,
Raucâ quin neque voce displicentes.
Illas dat propriæ eruditionis
HIELMERUS specimen, petens cathedram

Per-

Pergnavus Sophicam, studens Minervæ,
Ostendensque animi notam modestiæ,
JONAS dictus ab arduis Columbis,
Adversarius est ut opprimentium,
Sed quando opprimit arte Dædalæ
Quovis, & thesibusque resistentis
Aut argutiolis strophisve vafis,
Aut pravâ invidiâ doloque iniquo;
Et virtutibus undiquâque claret,
Erventem invidiam & dolum recundens:
Est veraciter ipse reque JONAS,
Prodens in cathedrâ tuas Columbas.

Gratulabundus apposuit

PETRUS LAURBECCHIUS,

S. S. Theol. Doct.

& Prof ordin.

ad

Ad

Minervæ Satellitem indefessum,

DN. JONAM HIELMERUM,

SMOL.

Amicum & Conterraneum dilectum,

De

COLUMBA,

Egregiè publicâ disputatione differentem:

Chaonis ales erat prisce, efflictim ad-
matus,

Imbellis, cautâ simplicitate vigil,

Milvinum genus an metuas HIELMERE
Columba?

Accipitrem vinctum sæpè fuisse legas!

L. Mq.

Tantillum misit

ELIAS FJELVANDZ/

Med. Doct. & Prof.

On sine ratione, saniores phisici hoc axioma proponere voluerunt: *In minimis natura est maxima*; quippe recto Judicii oculo omnia naturæ miracula, verè miranda, secum perpendentes, viderunt non tantum artificium creatoris in

amplissima Cœli machina, quantum in minimis animalculis elucere. Incomparabile omninò opificium est vastissimum Cœli Corpus, quod suâ amplitudine comprehendit omnia, complectiturque singula; mirabilius tamen in *parvulis animantibus* cernitur artificium; in illis enim *Spiritus animalis, animaque vitalis*, non in sui solius conservacione acquiescunt, sed & de Proles propagatione sunt operosi, quod vix Cœlum, tam immensæ vastitatis corpus efficere potest. Potest præterea anima brutorum, sua corpora, non tantum in gyrum ducere, uti hoc ipsum facit Cœlum, quod vix tamen terra, vix denique singula, aurâ hac vitali carentia præstare possunt. Hoc egomet bene diuque perpendens, applicui animum ad ulteriorem animantium contemplationem, in quâ dum animi dubius hæsi, mihi hæc demum stetit sententia, ut aves pulcherrimas levi penicillo depingerem. Perfectam equidem ornithologiam, mei conscius tenuissimi ingenii non promitto; quæ quidem exactum ingenii acumen efflagitat. Vires nunc ingenii teneras in speculationem Columbarum exspatiari volui, non tantum eâ de causa, quod nomen meum ad eas alludit, sed etiam quod, sæpissime in Sacris pandectis earum sit mentio, & quidem summo cum encomii decore. Utar viâ simplici, simplicitatem enim semper amavi. Sit itaque.

MEMBERI PRIMI

De

Columbis in genere.

§. I.

IN specie Columbarum varia quamvis sint genera (non tamen strictè & philosophicè accepta voce generis) hæc unica tamen definitio illis omnibus nonerit inconueniens, quam ingenuè fatemur nos mutuatos fuisse à Physicorum celeberrimo Sperlingio, quæ sic habet: *Columba est avis gemens, simplex, munda, mitis & innocens.* Antequam ad singula specialia descendamus, non de nihilo fore speramus, si de hujus aviculæ, non minus quam aliarum creatione, pauca præmittamus. Materiam avium constituit Moyses, aquam; sed quoniam sola aqua, utpote elementum simplex, non sufficit ad constitutionem alicujus corporis mixti; ideoque nos distingvimus, inter materiam in qua & sic obtinet hic locus mosaicus, & materiam ex qua, quam nos existimamus fuisse atomos aéreas, igneas & terrestres, unde minimè excluduntur aqueæ, quia hæc minima elementorum immersa erant aquæ. Tempus creationis avium, non est in dubium revocandum, cum ipsemet DEI amanuensis divinitus inspiratus fateatur omnia animalia, quinto creationis die, esse producta, & præcipuè dicit, quod aves eodem die sint creatæ α. Formam avium in genere, dicimus esse animam irrationalem, quæ tamen contradistinguitur reliquorum animalium formis in suo esse particulari, quod mens humana non à priori, sed poste-

α Gen. I. v. 20.

riori

riori cognoscere potest. Propriam & specificam formam habet quælibet animalium species, licet sub hoc generali conceptu nuncupetur anima irrationalis, quod fit propter evidentem distinctionem, quæ occurrit inter hominem, & reliqvas creaturas, quæ hujus eminentiæ participes non sunt, ut dici mereantur rationales. Dixi unius speciei formam contradistingvi formæ alterius speciei, quod ab effectis cernere licet, Columba non ejusdem animositatis est cum accipitre, vulture aut aquilâ, quod tamen non minus ab anima, quam temperamento provenit, provenit â temperamento, quatenus illud fervidius & calidius sit: provenit & ab anima, cui Deus hanc implanta- vit indiditq; naturam, ut ex prædâ vitam sustentaret, sed de hoc satis. Finalem causam proximam, mens hu- mana non assequitur, ultimam tamen novit quivis impi- ger naturæ spectator, esse gloriam Dei. Intermediam etiam possumus talem constituere, scilicet cedere homi- ni in alimentum, & delectamentum nec non naturæ com- plementum.

§. II.

Colores, externamqve figuram columbarum non ati- net deprædicare, quippe quæ omnibus sunt obvia, adeo ut si hæc ipsa depingerem, viderer dubitare de cu- jusvis lectoris propria experientia. Nostrum itaque pro- positum erit in hoc paragrapho, quasi per anatomicam sectionem ad interiora Columbarum penetralia descen- dere, & penitus videre, quam sit gemens uti hoc ipsam restatur Scriptura Sacra, quando assimilat Nimivitas exi-
hum

lum subituros Columbis gementibus. γ Idem confir-
 mat alibi exemplum Hiskia, gratias agentis Domino,
 quod dies suos prolongarit ad annos quindecim d ita
 habet textus in vulgata versione: Clamavi sicuti hirundo
 ingemuit; sicut Columba; quamvis non nesciam etiam
 quosdam Legere: meditatus eram, sive meditabar, tamen
 non æque ad palatum est, nisi dicas translatores voluisse
 significare anxias mentes, quæ varia meditantur, inq̃
 utramque partem rem quamlibet secum deliberantes,
 quasi per suspiria voces edere. Danus textus habet ita
 surrede som en Dwe. Germanus vertit sic: und ich
 giret wie eine Taube. Svecana versio non absimilis est
 snulrade säsom en Dufwa. Sperlingius addit rationem,
 quare gemit, talem; quia vocem habet suspiranti simili-
 lem. Si meo mihi uti liceat ingenio, facile dixerim cau-
 sam gemitus Columbarum esse, quod sibi sint consciæ,
 quam imbelles simplices & innocentes sunt, & tamen sem-
 per versantur in periculo, & præterquam quod talis vox
 ab ipso creatore sit indita, existimo superfluum illum hu-
 morem melancholicum, qui sæpissimè gutturi molestus
 est, in hujusmodi sonum linguam adigere. Non cum
 Muarrone facimus, qui existimavit, per quandã ὄροματωσίαν
 Columbas sic esse dictas: nam sonus vocis ipsarum, nec
 aptè convenit cum latino, ne dum græco vocabulo; nam
 quid vox illarum, UU cum his πειστερή, ὄνας, φαίσι, φάσσα
 καὶ τουργῶν sive columba cenate, phabe, phassa & tur-
 ture simile habet; nos existimamus ex libera dispositio-
 ne ornithologorum illis hæc nomina imposita esse.

§. III.

γ Ναβυτ 2. v. 7. δ Eſa. 38. v. 14.

Omnium avium simplicissimas esse columbas, dicunt naturæ periti, confirmat S. Scripta ubi Salvator ipse inquit Apostolis: *estote prudentes sicut Serpentes, & simplices sicut Columba.* In hoc loco quamvis non erat mens ipsius Christi ex Professo demonstrare simplicitatem Columbarum, tamen ex accidenti per *ἰσοίωσιν* propositam hoc fecit, qui quum os veritatis, non facile crediderim quemquam huic loco classico contradicturum. Hanc tamen simplicitatem cum aliquali prudentia conjunctam habent Columbæ, ratio in promptu est; quia è longinquo agnoscunt milvos & accipitres, quos pernici alarum remigio fugiunt, & sese in abditis locis abscondunt, quo si non facerent, hæc simplicitas mera esset stultitia. Hinc versus.

Felle columba caret, rostro non ladit & unguis,

Possidet innocuos, puraque grana legit.

Gaudet aquis, quæritque greges, celerique volatu,
tuta petit fetus, educat alterius.

§. IV.

Longos non nectimus verborum mæandros de mundicie Columbarum, cum omnibus per quotidianam experientiam constet ipsas non fimum aut cadavera quærare, sed granis selectioribus vesci. E nidis suis omnem immunditiam excutiunt, aquis etiam non stagnantibus, sed torrentibus delectantur, in quibus sese lavant abluuntque & ne infectis affligantur, pulvere semet conspergunt, quem demum aquâ pura abluunt. Nullam præterea internam immunditiam, penes ipsas cernere licet; quoni-

am conjugem marem, quem amantissimè basiis amplectitur Columba, qui iterum sui non immemor officii alterius vicibus, dum fœmina sibi victum acquirit, ova fovet pullosque excludit. De turture etiam ornithologi scribunt: quod defuncto conjugum altero, supervivens semper sola in petris aut excelsis arboribus vitam degat, & nunquam pristinum amorem ulla oblivione labefactari sinat. Huc alludit Regius Psaltes, quando nomine Ecclesiæ precatur DEum, ne animam sui turturis bestię, tradat & quasi diceret: Domine Deus, qui tuam Ecclesiam tibi desponsatam habes, quæ omni nisu, quantum in hac infirmitate fieri potest, te timet, amat ac diligit, sis etiam memor fœderis tui & extende brachium tuum super inimicos, ejus ne effundant suam sævitiem in simplicem tuum gregem.

§. P.

Aliquos esse, qui negant bilem in columbis, & rationem delumere ab effectu contrario, scilicet *innocentia* novimus; verum nos existimamus ipsos hæere circa corticem & nucleum non invenire. Non tantum concedimus, sed etiam statuimus Columbas esse mites & innocentes, bilem tamen ipsis assignamus, non tamen in tanta copia, quantum habent per plurima avium genera, & præcipuè rapacium rationem assertionis adnectimus talem: sæpè compertum est, columbas invicem de maribus, & iterum mares de fœminis, de nidis, de pullis de esca & aliis certare, quod evidens est argumentum, Columbas non destitui bile; quoniam autem, in illis, non ut in aliis luxuriant bilis & calidi spiritus animalis, non tan-

æ

ta sunt animositatis, ut alias alites aggredi hostiliter tentent. Super omnia anatomia Columbarum ad oculum demonstrat, bilem non minus in hac, quam aliis volucribus dari. Nulli alium est molesta, plurimarum vero injuriis infestatur, propter quod provida mater rerum natura, perniciosissimum volatum ipsi assignavit, adeo ut visum accipitrem licet acerrime insequentem, sua tamen celeritate fallat: quum vero improvida pinnis ludit, non raro cedit ipsi in *predam*.

§. VI.

Usq; huc proprietates internas expendimus consequens nunc esset, ut de nidificatione, pullorum exclusione, & educatione, nec non ætate diceremus, sed quoniam non fert instituti ratio prolixitatem illam; ideoque sicco, quod ajunt, pede, hæc ipsa tanquam omnibus obvia prætergrediamur, &, tanquam in transcurso nuda tantum nomina exprimimus, ut sunt: Columba hirsutis pedibus: Columba cristata: Columba crispis pennis: Columba Cypria cuculla: nec non variæ Columbæ Cypriæ aliæ: Columba Cretensis: Columba gutturosa: Columba Indica, & Indica rostro anatis: Columba Turcica & Persica: Columba Saxatilis, palumbus torquatus, Turtur: Turtur Indicus, & Turtur albus, plura de his videre licet apud Aldrovand. quo cupidum lectorem ablegamus & remittimus. ¶

¶ Ornitholog. lib. 15.

MEM.

MEMBRUM SECUNDUM,

De Columba Noæ in specie.

§. I.

Nostra nunc meditatio occupabitur in descriptione Columbæ Noachi, sic dictæ, propter obedientiam ipsi præstitam, cum folium Olivæ ad ipsum transportarit. & Inprimis dicimus fuisse, non supra naturalem, qualem Turcæ dicunt columbam Mahomedis: quæ grana ex aure ipsius excerpere edocta erat; sed naturalem Columbam, quam una cum reliquis brutis arcæ incluserat, antequam universalis ille cataclysmus celsissima montium fuga, non minus, quam planiciem & convalles operturus erat. Cujus autem generis columba erat, quum non indicat Moses satius existimo non curiosè & petulanter inquirere, ne videamur sapiendo insipere. Naturalis quandoquidem erat, ejusdem formæ erat cum reliquis columbis. Finalem causam emissionis in genere dicit scriptura, fuisse desiderium Noachi cognoscere arida num adhuc appareret. In specie vero quare Columbam emiserat, hæc esse potest; quia simplex, munda & mansueta erat, quæ nullis escæ generibus, nisi granis, herbis aut aliis bene sapidis floribus vesci assueta erat. * Quæ cum non invenerat, ad arcam properavit, prima vice nihil pro signo referens, iterata autem expeditione, non ut corvus, cadaveribus adhæsit, sed signum retulit Noacho, quod præter Mosen, etiam Prudentius in dittochæo his distichis testatur:

Nun-

9 Gen. 8. v. 12. Aldrovani dicto loco. u Vide eundem Aldrovani:

*Nuncia diluvii jam decrepescens ad arcem,
 Ore columba refert ramum viridantis olive,
 Corvus enim ingluvie per fœda cadavera captus,
 Ne ferat, illa data redebit nova gaudia pacis.*

*Mittit autem & simplex Columba, licet tanto tempore inclusa
 fuisset claustris arcæ, quando hæc cymba Deucalionis a
 fluctibus circumquaque agebatur, tamen suum non de-
 stituit stabulatore, quin folium Olive in certissimum
 cessantis diluvii signum, secum ipsi retulit. Unde verò
 hoc folium desumpsit variæ variorum sunt sententiæ:
 Rabbini dicunt huic Columbæ Deum aperuisse portas
 paradisi, ex quo attulerat hunc ramum, cum omnes ar-
 bores fuerant per diluvium eradicae, quam sententi-
 am etiam Bellarminus cupidè amplectitur & existi-
 mat aquas diluvii eò usque terrarum non pertigisse.
 Quidam existimant Columbam Noivcam ex monte oli-
 varum hunc virentem surculum attulisse, & sic statuunt
 aquas terram Israëliticam sua illuvie non inundasse: sed
 quoniam Scriptura apertis verbis affirmat, *Aquas diluvii
 cooperuisse omnes montes excelsos sub Cælo* v. non possumus,
 quin, tanquam fictam & erroneam hanc sententiam re-
 jiciamus & presse testimonio Spiritus Sancti inhæreamus.
 Incertum adhuc est, an paradisos secundum sententi-
 am Divi Augustini sit situs in monte juxta Oceanum,
 vertice suo pertingente ad circulum lunarem. § Ad-
 huc si Lector benevolus inspicere velit Itinerarium Scri-
 pturæ Sacræ Lælii, videbit quidem mentem auctoris esse*

B talem;

*a Ovid. lib. I. metam: pag. m. 18. & lib. de grat. prim: ho-
 minis Cap. 12. v Genes. 7. vers. 9. & lib. ad Cosmum de
 Paradiso.*

talem: *Paradisus in eodem loco erat ante Diluuium, quo postea terra Judæa, & arborem vetitam stetisse eodem in loco, quo Christus cruci affigebatur, quod quidem verisimile videtur; sed non a deo certum, ut veram thesiam constituat. Licet autem Paradisus fuisset ibi, tamen adhuc ficulnea est assertio, scilicet aquas eo non pertigisse, propter contradicentem scripturam, & modo citatum auctorem, qui expresse dicit: hic Paradisus (terrestris) per diluuium interit. Quidam existimant hanc arborem olivam semper virentem tanquam *αιωνιον* etiam existente diluio & in consuetata natura persistisse, unde colligunt non absimile fore, si dicant columbam surculum perpetuo virentis olive attulisse, quæ quidem sententia non plane destituitur rationibus; quia textus expresse loquitur de animatis per diluuium interitum subituris, & quoniam oliva non habeat vitam proprie sic dictam; ideoque illa sicut & reliquæ arbores, videtur ab hoc interitu liberata: acutè tamen si velimus textum inspicere & deprehendimus Deum ruina minari *omni substantia*, unde nequaquam excipi potest oliva, quapropter beati Megalandri sententiam cum veneratione amplectimur, quæ sic habet: *Quod igitur Columba affert folium olive, id non putabimus columbam ex sua industria fecisse: sed instruente DEO, paulatim clarius ipsi Noach voluit ostendere, quod retineat ejus memoriam, nec dum ejus plane sit oblitus. Itaque hoc folium ipsi Noach & reliquis Arce tanquam carceri inclusis, in singulare signum fuit, quo crigerentur & certam spem liberationis futurae conciperent.* 6*

S. H.

6 Lælius in *descript. parad.* p. m. 57. & Aldrovand. de *Columb.*
 6 Gen. 7. v. 4. & *super cap. 8. Gen. Tom. 6. Witob. f. 114. vide:*
Biblioth. portah. Raupii p. m. 260.

Hic non otiosè posset quæri quomodo simplex hæc columba poterat per integrum annum conversari cum tot feris animantibus, quæ nihil aliud, quam rapinam intendunt, cui omninò obnoxia foret hæc inermis columba; nostra talis est sententia: potuit Deus ab ipsa convocatione parium, naturam animalium suspendere, licet non voluit omnino adimere, ut post cessationem diluvii quodvis in suo prisco maneret statu. Sed dicat quis à posse ad esse, non adeo firma deducuntur argumenta, ut aliquid probent: tunc nos dicimus ipsum, qui in statum hunc calamitosum ipsa compulerat, ex singulari sua providentia, singulis adfuisse, sicuti fecerat cum Daniele, qui inter rugientes dimissus erat leones: & sicuti cum Jona in alvo balanzæ & sicuti cum tribus viris in fornacem Babylonicā conjectis; & quis mihi Cicero dicat vires ignis, immanem rugitum sitimque sanguinis Leonum, & calorem Balanzæ internum ad concoctionem chyli ordinatum, à speciali Dei providentia non esse suspensā? Idem egomet hoc tempore Deum factitasse mihi persvasum habeo.

§. III.

Oeconomiam autem perfectam & incolumem rursus hic Justitiæ præco ex arca, ut dimitteret, quando Deo fuisset visum, fluxum hunc aquarum cessare facere, varia stabula, intra illa tria majora tabulata, fecerat Noach, quorum cancellis, similibus naturæ animalia incluserat, adeo ut Leones, Tigrides, Leopardi, & hujusmodi plura uni horum includens, reliqua servavit domitis, mansuetis, inermibus & simplicibus, ne quidem denegans serpenti-

bus sentinam, & (amphibia autem non assumpserat;
quoniam non illa opus habuerunt hoc salvationis medio)
singulis alimenta convenientia prospexerat, in annum
spacium. In specie autem de columbis, quum sermo sit,
existimandum erit, illas non minus, quam multas alias
aves, certis distinctisque caveis fuisse inclusas, qua de re
fufius scribens legi potest Georg: Casp: Kirchmajerus
in suis deliciis æstivis.

§. IV.

O Enoptæ apud Græcos erant ministri, quorum fidei
demandatum erat, ut ex æquo biberetur, uti hoc
ipsum testatur Cœlius, Rhodiginus, hoc egomet immita-
turus, non permitto calamum nimis curiosè illa rimari,
quæ fugiunt caprum nostrum. Nam quomodo mens nostra
singula Dei secreta scrutari poterit, nisi eadem in verbo
suo scripto revelarit. Ne autem in hoc nostro simplici
opere concinnando videamur, falcem in alienam mes-
sem mittere, altioribus ingeniis reliqua, quæ essent di-
cenda de Columba hac Noitica relinqvimus, & pro
nostra simplicitate acquiescimus in illis, quæ attulit Scri-
ptura, & sana orthodoxia permittit. Ingens later my-
sterium in hac navi, columba, & folio seu furculo olivæ.
Navis super procellosas undas oberrans, significat eccle-
siam militantem, quæ tandem ex beneplacito Dei, his
liberata, in opratum deducitur portum; Columba significat
Sp: S. qui cum hoc folio Olivæ (Evangelio) anxias ani-
mas huic mysticæ arcæ inclusas reficit, solatur & fovet.

§. V.

x Kirchmajerus in suis deliciis æstivis de arca Noe.

Kirchmajerus occasionem etiam dedit, hanc quæstionem quasi *περὶ τῆς* clausulæ loco insinuare, quid sibi velit textus ubi dicit. *Dominus clausit januam post ipsum*, ubi cum auctore existimamus DEUM non tam organicam januæ observationem, quam divinam arcæ conservationem indicare, quod alibi etiam confirmat sacer codex ψ dicens: *Manus Dei gubernavit hanc navim*, ut quævis species creaturarum conservaretur in spem prolis, quia Deus, finito sextiduo creationis, cessavit ab omni creatione, addita tamen creatis benedictione multiplicationis, & hinc non difficile erit videre, tot tunc fuisse species creatas quot nunc, nec postea aliquam ex illis periisse. Interim dicimus cum magni nominis Theologis: quætidianam Dei benedictionem & conservationem esse quasi nova creationem. Discursum hunc claudimus dicentes:

JESU ZEBATH, HONOR !!

ψ Sap. 14. v. 6. Gen. 1. v. 28 & 8. item Cap. 9. v. 1.

COROLLARIA *περὶ τῆς* addita.

I. Formæ non sunt ex sed in materia.

II. DEUS non agit contra; sed supra naturam.

- III. In breua nulla cadit prudentia.
- IV. Sympathia & antipathia dependet à qualitatibus occultis.
- V. Cœlum est in loco.
- VI. Sol non est tempore matutino maior, quam vespertino.
- VII. Stellæ non sunt partes Cœlii.
- VIII. In omni misto quatuor sunt elementa & tria principia chymica.
- IX. Non omne corpus est subjectum generationis & corruptionis.
- X. Anima differt ab intellectu & voluntate tanquam substantia ab accidentibus.
- XI. Temperamentum non est mixtionem Elementorum, sed qualitatum elementarium.
- XII. Temperamentum ad pondus non datur.

SOLI DEO GLORIA!

Doctrinâ, Humanitate, vita morumque integritate Ornatissimo,

DN. JONÆ HIELMERO,

Artium optimarum Cultori indefesso, de COLUMBIS
publicè doctèque differenti:

Condecet exiguo tibi, JONA, Carmine grater,
Totoque ex animo prospera quæque
precer!
Præclarum specimen monstras de ave namq;
COLUMBA,

Quod quoque propugnas dexteritate tuâ.

Sedulus hoc volvis, HIELMERE, ac mente sagaci,

Nec debes facti pœnituisse tui:

Ergo animo forti lætus conscende Cathedram;

Eximiae laudem sic Pietatis habes.

Diceris hinc rigidus nam miles in hæc Palæstrâ;

Perge pius cœptis, charus eris Patriæ!

Pulchræ virtutis meritò tibi præmia tradet

Patria; cum superis tute beatus eris.

Charus eris genitrici, tum quoq; charus amicis:

Gratulor, & precor ut Te regat alma Trias!

Exit cunctipotens vivas in tempora fera!

Semper agas felix, prosper ubique! Vale!

Amico per dilectio adprecatur

MAGNUS U & M.

DN. JONÆ HIELMERO,

Theſum hæcuna de Colombis Auſtori atque Defenſori deſertimo,
ut Conterranco ſubviliſſimo, ita frater & amico juveniſſimo.

Jam violæ florent, jam gramina mille colorum,
Quæ prius immitis, læſerat aura, virent,
Ecce! triumphantes, emittunt juba Sylvæ,
Læritiæ, & pompa, quælibet arbor agit,
Nunc HIELMERE Tibi, quoque floret temporis ætas;
Ales qui monſtras, quid Cythereja fiet.
Gratulor ex animo, tibi dilectiſſime JONA,
Sic porro pergas, præmia digna feres.
Non aliter poſſum, quin gratuler ipſe labori,
Qvem tibi fortunet, maximus ille DEUS!
Vive diu felix, Patriæ Matricque coruſtus,
Extremum vitæ, tempus aduſque tuæ!

Honoris ergo appoſuit

DANIEL B. TILÆNIUS.

Non de nihilo eſt, quod Tibi, Frater in paucis per dilectæ, gra-
tuler, ſiquidem tuus conſtus, de rara materia tuum nomen
ſignificanti, hoc ipſum facit: qui non ſolum verè eſt laudan-
dus, ſed ut ſucceſſu temporis præmia tibi venditabit. Aſſidue itaq;
hæc, indagine juſta tractas, nam hinc non tantum clarum tuum
nomen eluceſcit, verum etiam columbam, nempe Spiritum Sanctum
tibi adiutorem acquiris. Nunc non poſſiteat *Mater* in te ſumptivum,
Mularum quoque caſtra te ſequi exoptat. Reliquum eſt, ad tuum
laudabile propoſitum ex intimis meæ cordis radicibus voco, ut i-
dem qui columbæ ſpecie adaptavit nempe S.S. tibi benedicat. Ut il-
luſ tandem tibi ipſemet honori, Matri tuæ ſolamini, cognatis & a-
miciſ gaudio Reipub: utilitati vergat

L. SCHIERBECK.

